

FOLYTATÁSOS SZOMORÚJÁTÉK A FŐVÁROSI HAJLÉKTALANOKRÓL

(2. rész)

Feltehetően a legszorgalmasabb napilap-olvasók sem hasonlították össze a Fővárosi Tanács két kicsiny közleményét, mely egymástól jó két hétnyi távolságban látott napvilágot. Az elsőből (fogalmazványa december 22-én született, Ceausescu lemondása után fél órával, s december 29-én került a Népszabadságba) a hajléktalanok súlyos problémáinak megoldására valamilyen *induló lépés* látszik kirajzolódni.

„Alapítvány a hajléktalanok megsegítésére

A társadalmi szervezetek alapítványt hoznak létre és gondozási központot állítanak fel a hajléktalanok problémáinak orvoslására. Erről állapodott meg még karácsony előtt Bielek József, a Fővárosi Tanács elnöke a SZETA, a Hajléktalanokért Társadalmi Bizottság, az Oltalom Karitatív Egyesület és az Újpesti Családsegítő Központ képviselőivel. Az alapítványt a gondozási központ fenntartására hozzák létre, várhatóan már januárban. Az új intézmény célja, hogy segítsék a támogatást kérők munkához jutását, a társadalomba való visszailleszkedését. A Fővárosi Tanács egyúttal felhívja a kerületi tanácsokat, hogy a jogszabályok adta lehetőségeken belül kerüljék a kényszerű kilakoltatásokat.”

A második (Népszabadság, 1990. január 13.) tanúsítja, hogy a kibontakozás nem viharos. Az ígért kezdő lépés, az alapítvány, és a nem hivatali apparátusra épülő gondozási központ még mindig csak a „közeljövőben” születik meg, viszont a Hivatal figyelemreméltó haladást ért el abban, hogy a problémát *rákenje magukra az utcán élőkre*. Ahogy azt évtizedek óta szokás a „társadalmi problémáknál”.

„Közlemény a hajléktalanokról.

A Fővárosi Tanács közleményt hozott nyilvánosságra. Eszerint az eddigiekben munkalehetőségek felkínálásával, ideiglenes szálláshely biztosításával, rendkívüli ételmezési segéllyel, munkásszálláson, szociális otthonban és kórházban történő elhelyezéssel sietett a rászorulóknak segítségére. *Vannak ugyanakkor olyan hajléktalanok is, akik nem fogadják el a részükre felajánlott segítséget, illetve megtagadják az együttműködést sorsuk javításáért.* Köztük idős és beteg emberek vagy olyan

fiatalok, akik csak csoportba verődve lennének hajlandók szálláshelyet elfogadni. A Fővárosi Tanács vezetése nem hagyhatja figyelmen kívül azt, hogy a *hajléktalanok közül nagyon sokan az ország más területeiről jöttek Budapestre.* Legtöbbjük nem jogosult arra, hogy a fővárosban tanácsí bérlakást kapjon. A Fővárosi Tanács vezetése többször folytatott egyeztetést a Hajléktalanokért Társadalmi Bizottság képviselőivel. Ennek eredményeként az elkövetkező napokban megállapodás aláírására kerül sor egy gondozási központ és egy alapítvány létrehozásáról, amelyhez a Fővárosi Tanács jelentős pénzeszközökkel járul hozzá. A Fővárosi Tanács további átmeneti szálláshelyek kialakítását önerőből nem tudja megoldani.”

Mi történt?

A BESZÉLŐ karácsonyi számában beszámoltunk az első felvonásról. A hajléktalanok demonstrációja nyomán a kormány a Főváros rendelkezésére bocsátott március végéig két munkásörbázist. A VIII. kerületi Vajdahunyad utcába be is költöztek jó ötvenen, a X. kerületi Bánya utcában, a volt sörgyári munkásszálló azonban egyelőre használhatatlannak bizonyult: a két emeleten a 200 férőhelyhez összesen két WC és egyetlen zuhanyozó tartozott. Az épülettel három hétig nem történt semmi. Akkor – a még átmenetibb szakmunkáskollégiumi férőhelyek körül sűrűsödő botrányok szorításában – a hajléktalanokat áthajtották a közmű nélküli épületbe. Néhány napig így laktak – már aki nem ment vissza a pályaudvarokra – aztán a hadsereg oda irányított egy tábori fürdetőt. Egy-egy kiskatona talán azóta is pumpálja a vizet.

A hatóságilag ide-oda költöztetett, hol etetett, hol magukra hagyott csoportok a Karácsony és Újév közötti ügyintézési holtseasonban órák alatt megközelíthetetlen társadalomalatti világot rendeztek be a félbemaradt munkásörbázison. A „hőskor”, az első szállásfoglalás dinamizmusa szertefoszlott. Az intézmények előzékenyen küldték az újabb és újabb hajléktalanokat. Mentőautók érkeztek, fekvőbetegekkel, akiktől ezen a módon szabadultak meg kórházak a vakációs na-

pokon, s dobott ki lakót az átmeneti munkásszálló, mert az rosszul viselkedett. Sőt. Jelentkezett büntetését töltő elítélt is: a rabmunkán üzemi baleset érte, s a büntetésvégrehajtó intézet szabadságolta isten kegyelmével. Kezeltesse sebesült kezét! Rabmunkája 129 Ft-nyi bérével megjelent a fővárosban.

Nagy nehezen megszülettek az ideiglenes igazolványok, s a Főváros valóban teremtett alkalmi munkalehetőséget, napi 250 forintért. Egy-egy ágy, egy-egy ideiglenes papír, egy-egy alkalmi munka – ennyi történt. Nem szabad lebecsülni, mert sokkal, de sokkal több, mint eddig. Persze, nem elég, s valószínűleg még jó darabig semmi sem lesz elég. Egy új intézmény beillesztése a társadalmi együttélésbe akkor is eltart egy darabig, ha egyébként kiegyensúlyozott a környezet, ám most erről – mint tudjuk – szó sincs. A hajléktalanok követelnek (van mit), a birtokon belüli világ a sajtó és a Hivatal élénk biztatása közepette, sztereotípiáit mozgósítva igyekszik a követeléseket visszaverni. Ezúttal egy szereplő viselkedik szokatlannul: a rendőrség.

A vázolt események folyamánya képpen a pályaudvarok, főleg a Déli, amely a legkomfortosabb, ismét benépesültek. Jobban, leplezetlenebbül, mint valaha. A közönség botrányt szagol, a csövesek commedia del'art-tal szolgálnak, s a rendőrök nem avatkoznak be. Hogy a BM-re összpontosuló politikai összűz okozta bénultságból, vagy hidegvérű (provokatív) stratégiai megfontolásból – egyelőre talány. Elvégre az új budapesti főkapitány hivatalba lépésekor úgy nyilatkozott, hogy a demokrácia a bűnözés növekedését vonja maga után. Quod est demonstrandum?

A Déli pályaudvaron újabb csövesdemonstráció kezdődött, s tart lapzártáig. Újabb helyekért, a főváros nevezetes 30 milliójáért, azokért a juttatásokért, amelyekkel egy-egy váratlan pillanatban valamelyik megzavarodott illetékes megajándékozta őket.

Vállalkozó kedvű, új, ambiciózus politikai tényezők, Balogh Árpád (tegnapelőtt Kölyök egyesület, tegnap Szociáldemokrata Párt, legutóbb Néppárt), valamint Nagy Bandó András (a széles körben népszerű kabarészerző) megtették azt, amit a szociális szervezetek másfél hónapja nem: a csövesek élére álltak. Meglátjuk... Folyt. köv.

– t – a